

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Viite: Lausuntopyyntönnö 24.1.2018 (OKM/41/010/2017)

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua lukiolakiluonnokseen liittyen sekä lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä

OSKU pitää pääosin luonnosta lukiolaiksi onnistuneena ja esitettyjä muutoksia kannatettavina. Luonnos pitää sisällään esityksiä, jotka toteutuessaan parantaisivat merkittävästi lukiolaisten oikeutta henkilökohtaiseen ohjaukseen, jälkiohjaukseen sekä erityisopetukseen. Luonnoksessa lukiosta on pyritty rakentamaan aiempaa opiskelijälähtöisempi ja osaamisperusteisempi. Luonnoksen suurimmat ongelmakohdat liittyvät toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun unohtamiseen sekä suomalaisen koulutusjärjestelmän kokonaishuomioinnin puutteeseen: valmistelussa tuntuu unohtuneen esimerkiksi se tieto, että osa ylioppilaista jatkaa opintojaan toisella asteella ammatillisen koulutuksen puolella.

Jälkiohjausvelvoite

OSKU kannattaa opiskelijan jälkiohjausvelvoitteeseen liittyvää lisäystä, jonka mukaan koulutuksesta erottaessa tai ilman jatko-opiskelupaikkaa jäänyt opiskelija on oikeutettu saamaan opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitteluun liittyvää ohjausta.

OSKU haluaa kuitenkin tässä yhteydessä esittää laajemman huolensa toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta ja huomauttaa, että vastaavaa jälkiohjausvelvoitetta ei säädetty ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä. Opiskelijan oikeus jälkiohjaukseen on ulotettava koskemaan kaikkia toisen asteen opiskelijoita.

OSKU painottaa, että laajentuva ohjausvelvoite ei saa korvata nuorisotakuuta.

Opintopisteet

OSKU kannattaa osaamisperusteisuuden lisäämistä lukiossa ja siten myös lukiokurssien mitoituksen muuttaminen opintopisteiksi on kannatettava uudistus.

OSKU kuitenkin huomauttaa, että lakiluonnoksesta ei yksiselitteisesti ilmene, onko kyseessä ECTS-opintopisteet ja esittää tältä osin lakiluonnoksen tarkentamista.

OSKU toivoo opintopisteisiin siirryttäessä erityisen huomion kiinnittämistä siihen, että itsenäiselle opiskelulle asetettava mitoitus on kohtuullinen suhteessa nykyiseen työmäärään eikä opiskelijoiden kuormitusta lisätä. Tämä on sekä lukio-opiskelijoiden että myös kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden jaksamisen kannalta tärkeää, sillä toisen asteen opiskelijat jo tällä hetkellä kokevat opintonsa aiempaa kuormittavimpina.

Turvallinen opiskeluympäristö

OSKU pitää erittäin tärkeänä opiskelijan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön ja opiskelijan suojaamiseen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Viimeaikainen julkinen keskustelu ja esimerkiksi kouluterveyskyselyn tulokset kuitenkin osoittavat, että tällä saralla suomalaisilla oppilaitoksilla – myös lukioilla – on vielä kehitettävää. OSKU esittää, että lukiolakiin kirjataan oppilaitoksen velvoite puuttua koulukiusaamiseen ja ilmoittaa siitä alaikäisten kohdalla myös huoltajille. OSKU muistuttaa tässäkin yhteydessä toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta ja esittää aiempaa tiukempaa kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään puuttumista koskemaan myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoita.

Maksuton koulutus

OSKU huomauttaa, että peruskoulun jälkeinen koulutus ei nykyisin Suomessa ole yhdenvertaisesti kaikkien nuorten ulottuvilla, vaikka perustuslaki velvoittaa julkisen vallan turvaamaan jokaiselle yhtäläisen mahdollisuuden saada kykijensä ja erityisten tarpeiden mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. OSKU huomauttaa, että toisen asteen koulutuksen opiskelumateriaalien kustannukset lisäävät merkittävästi eriarvoisuutta ja johtavat pahimmillaan tilanteeseen, jossa nuori ei saa taloudellisten syiden vuoksi suoritettua toisen asteen tutkintoa. Lukiolakia nyt uudistettaessa olisi erinomainen tilaisuus tarttua toimenpiteisiin aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen edistämiseksi.

Lausunnon keskeinen sisältö

- OSKU pitää pääosin luonnosta lukiolaiksi onnistuneena ja esitettyjä muutoksia kannatettavina.
- Luonnoksen suurimmat ongelmakohdat liittyvät toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun unohtamiseen sekä suomalaisen koulutusjärjestelmän kokonaishuomioon puutteeseen: valmistelussa tuntuu unohtuneen esimerkiksi se tieto, että osa ylioppilaista jatkaa opintojaan toisella asteella ammatillisen koulutuksen puolella.
- OSKU kannattaa opiskelijan jälkiohjausveloitteeseen liittyvää lisäystä, jonka mukaan koulutuksesta erottaessa tai ilman jatko-opiskelupaikkaa jäänyt opiskelija on oikeutettu saamaan opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitteluun liittyvää ohjausta. OSKU esittää kuitenkin laajemman huolensa toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta ja huomauttaa, että vastaavaa jälkiohjausveloitetta ei säädetty ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä. Opiskelijan oikeus jälkiohjaukseen on ulotettava koskemaan kaikkia toisen asteen opiskelijoita.

- OSKU kannattaa osaamisperusteisuuden lisäämistä lukiossa ja siten myös lukiokurssien mitoituksen muuttaminen opintopisteiksi on kannatettava uudistus. OSKU kuitenkin huomauttaa, että lakiluonnoksesta ei yksiselitteisesti ilmene, onko kyseessä ECTS-opintopisteet ja esittää tältä osin lakiluonnoksen tarkentamista.
- Opintopisteisiin siirryttäessä erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että itsenäiselle opiskelulle asetettava mitoitus on kohtuullinen suhteessa nykyiseen työmäärään eikä opiskelijoiden kuormitusta lisätä. Tämä on sekä lukio-opiskelijoiden että myös kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden jaksamisen kannalta tärkeää, sillä toisen asteen opiskelijat jo tällä hetkellä kokevat opintonsa aiempaa kuormittavimpina.
- OSKU pitää erittäin tärkeänä opiskelijan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön ja opiskelijan suojaamiseen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Viimeaikainen julkinen keskustelu ja esimerkiksi kouluterveyskyselyn tulokset kuitenkin osoittavat, että tällä saralla suomalaisilla oppilaitoksilla – myös lukioilla – on vielä kehitettävää.
- OSKU huomauttaa, että peruskoulun jälkeinen koulutus ei nykyisin Suomessa ole yhdenvertaisesti kaikkien nuorten ulottuvilla, vaikka perustuslaki velvoittaa julkisen vallan turvaamaan jokaiselle yhtäläisen mahdollisuuden saada kykijensä ja erityisten tarpeiden mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. OSKU korostaa, että toisen asteen koulutuksen opiskelumateriaalien kustannukset lisäävät merkittävästi eriarvoisuutta ja johtavat pahimmillaan tilanteeseen, jossa nuori ei saa taloudellisten syiden vuoksi suoritettua toisen asteen tutkintoa. Lukiolakia nyt uudistettaessa olisi erinomainen tilaisuus tarttua toimenpiteisiin aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen edistämiseksi.

Helsingissä 7.3.2018

Emmi Pentikäinen
Puheenjohtaja
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

Juuso Luomala
Pääsihteeri
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry